

Nationale test – et eksperiment til mere end 50 millioner

Sebastian Horst, Institut for
Naturfagenes Didaktik, Københavns
Universitet

Abstract *De nationale test i folkeskolen er nu snart klar til brug. Analysen her diskuterer formålet med testene set i lyset af den rapport om pædagogisk brug af test som Dansk Clearinghouse udgav tidligere i år. Rapporten viser at de positive virkninger som test kan have, opvejes af de negative virkninger når testene er udformet centralt og administreret centralt. Konklusionen er at hvis ikke man som lærer gør noget ekstra, har nationale test negative virkninger. Derfor skal der sættes ind i forhold til læreres kompetencer til at bruge testdata konstruktivt hvis de nationale test skal føre noget positivt med sig.*

Har vi sagt A ...

Den 4. maj 2009 afholdt Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning et pressemøde hvor man præsenterede undersøgelsen “Pædagogisk brug af test – Et systematisk review” (Nordenbo et al., 2009). Rapporten kortlægger hvilke positive og negative konsekvenser forskningen viser der kan være ved centralt stillede test som de nye danske nationale test der er indført i folkeskolen.

Til stede var undervisningsminister Bertel Haarder, og under den efterfølgende diskussion bliver han spurgt hvad han nu efter at have hørt rapportens resultater ser som hovedårsagen til at vi skal have nationale test i Danmark:

For det første at vi har sagt A, og så synes jeg det er tåbeligt efter alle de anstrengelser at vi så ikke ... gør forsøget fuldt ud – og så med de tilpasninger der er brug for. [...] Nu er vi så nær målstregen at vi nu skal vi altså se hvad vi kan bruge dem til. [...] Nu kører vi altså linen ud. Så kan man altid bagefter være bagklog og sige at noget skulle have været gjort på en anden måde. Jamen, de der gør det her først – de gør jo netop den slags erfaringer. (pressemøde den 4. maj 2009, 1:06:30)

Det står altså klart for undervisningsministeren at de nationale test er et eksperiment som vi endnu ikke ved hvad fører til. Man kunne måske tro at ministeren blot kommer med sin udtalelse som støtte til andre årsager til hvorfor vi skal indføre nationale test, men han giver faktisk ikke andre grunde – bortset fra at andre lande jo ser med forventning på hvad der kommer til at ske, og det vil jo også være at skuffe dem hvis vi skulle stoppe nu inden vi er kommet i gang.

Når man som undertegnede arbejder med udvikling af undervisning og uddannelser, lyder det jo sådan set spændende at det er muligt at lave fuldskala-forsøg i skolen. Men man kan ikke lade være med at undre sig over at regeringen iværksætter et så dyrt eksperiment når man ellers plejer at tale varmt for evidensbaserede initiativer.

Hvad er nationale test?

I september 2009 meddelte Skolestyrelsen at de nationale test til folkeskolen nu endelig er klar efter at 100 skoler har afprøvet dem i en pilotfase (se www.evaluering.uvm.dk under "Nyheder"). Skolerne kan allerede komme i gang med at prøve testene i efteråret. Systemet bliver åbnet for folkeskoler så lærere og elever på frivillig basis kan prøve testene inden de bliver obligatoriske til foråret. Det drejer sig om pilotudgaven af testene.

Nedenfor beskrives kort de nationale test. Kilden til oplysningerne er www.evaluering.uvm.dk, hvor der også ligger meget nyttige oplysninger og vejledninger som folkeskolelærere kan have stor gavn af når man skal anvende testdata.

Testenes funktion er først og fremmest at vurdere elevernes faglige niveau inden for hvert af de områder som testes. Disse områder kaldes profilområder. Følgende profilområder indgår i testene:

Fag/klasse	Profilmråde 1	Profilmråde 2	Profilmråde 3
Matematik	Tal og algebra	Geometri	Matematik i anvendelse
Læsning (dansk)	Sprogforståelse	Afkodning	Tekstforståelse
Fysik/kemi	Energi og energiomsætning	Fænomener, stoffer og materialer	Anvendelser og perspektiver
Biologi	Den levende organisme	Levende organismers samspil med hinanden og deres omgivelser	At bruge biologien: biologiens anvendelse, tankegange og arbejdsmetoder
Geografi	Naturgrundlaget	Kulturgeografi	At bruge geografien
Dansk som andetsprog	Ordforråd	Sprog og sprogbrug	Læseforståelse
Engelsk	Læsning	Ordforråd	Sprog og sprogbrug

De nationale test er tænkt som et værktøj til den løbende evaluering. Testene skal være et pædagogisk redskab til lærerne der kan bidrage til den videre tilrettelæggelse af undervisningen. Derved kan undervisningen bedre målrettes den enkelte elevs behov.

De nationale test er:

- It-baserede – eleverne besvarer testene på en computer
- Selvscorende – lærerne skal ikke selv rette testene, men får leveret resultaterne
- Adaptive – testene tilpasser sig den enkelte elevs niveau undervejs i testforløbet.

De nationale test er fordelt på forskellige klassetrin:

Fag/ klassetrin	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Dansk/ læsning	x		x		x		x
Matematik		x			x		
Engelsk						x	
Geografi							x
Biologi							x
Fysik/kemi							x

Netop evidensen for hvordan test kan bruges pædagogisk, er hvad den førømtalte rapport skulle undersøge. Ifølge en folder udgivet af Skolestyrelsen (2007) skal de nationale test “fungere som et pædagogisk redskab til lærerne”. Der er således god grund til at se på hvordan test kan fungere som et godt pædagogisk redskab for lærerne. Dansk Clearinghouse har derfor taget initiativ til et studie hvor man har undersøgt al tilgængelig forskning om den pædagogiske brug af test. Lad os se på rapportens konklusioner:

Vi fandt frem til, at introduktion af test fra instanser over klasseniveau med det formål at indvirke på undervisning og elevers læringsadfærd har virkninger på curriculum, undervisning og tidsforbrug, på elevernes følelsesreaktioner, motivation, læringsadfærd og selvværd. Positive virkninger af central administrerede test modsvares af negative virkninger, især for de svagt præsterende elevers vedkommende. (Nordenbo, 2009, s. 10)

Hvad betyder så det? Det betyder at de positive virkninger test kan have, opvejes af de negative når testene er udformet centralt og administreret centralt. Rapporten giver altså støtte til at lærerne anvender test i undervisningen, men advarer netop imod de negative konsekvenser når testene – som med de nationale test – er centralt stillede. I rapporten står der videre:

De nationale test kan have både positive og negative virkninger. Især bør opmærksomheden rettes mod de negative virkninger på især de svagt præsterende elever i form af

reduceret læringsadfærd, manglende motivation og selvværd. Foranstaltninger, der kan modvirke disse effekter, bør inddrages i den pædagogiske tilrettelæggelse og dagligdag. (Nordenbo, 2009, s. 10)

Energiproduktion Opgave 8

Atomkraftværk

Tegningen viser en skitse af et atomkraftværk.

1. Reaktor
2. Turbine
3. El-generator
4. Transformator
5. Pumpe
6. Kondensator
7. Kølevand

I reaktoren omdannes [] til [], hvilket får vandet i reaktoren til at koge. Dampen får turbinens rotor til at dreje rundt, hvilket igen får generatorens rotor til at dreje rundt, således at [] omdannes til [].

strømgenergi kernenergi solvarmeenergi varmeenergi elektrisk energi varmeenergi

Svar / gå videre

evaluering.uvm.dk

Figur 1. Et eksempel på en fysik/kemi-opgave, 8. klasse, i de nationale test. Fra <http://demo.evaluering.uvm.dk/>.

Konklusionen er altså at hvis ikke man som lærer gør noget ekstra for de svagt præsterende elever, så har nationale test negative virkninger. Eller med andre ord: De negative virkninger kan formentlig ophæves af lærerens særlige indsats. Man får så lyst til at spørge om lærere generelt er klar over dette, har de de redskaber der skal til – og synes de at de skal bruge tiden på det?

Rapporten kommer nemlig også frem til at succesen af at bruge test afhænger af hvordan læreren oplever testen:

[G]rundskolelæreres individ- og klassecentrerede brug af testdata i klasser med almindelige elever forbedres, når de didaktiske og/eller fagdidaktiske tiltag bygger på test, som lærerne oplever et medejerskab til. [...]

[I]ntroduktion af test fra instanser over klasseniveau med det formål at indvirke på undervisning og elevers læringsadfærd kan anvendes, idet der kan registreres virkninger på curriculum, undervisning og tidsforbrug, på elevernes følelsesreaktioner, motivation, læringsadfærd og selvværd. Positive virkninger af centralt administrerede test modsvares af negative virkninger, især for de svagt præsterende elevers vedkommende. (Nordenbo, 2009, s. 105)

Det er jo altså lidt kringlet skrevet, men hvis vi forsøger at udfolde teksten, så bliver det til det følgende: For det første skal lærerne opleve et medejerskab til testen hvis man ønsker at læreren anvender testdata pædagogisk på den enkelte elev og klassen som helhed (hvad der jo netop er et formål med de nationale test). Der er ikke meget der tyder på at den fremgangsmåde man har valgt i Danmark til at producere de nationale test på, fremmer lærernes medejerskab.

For det andet siger citatet ovenfor at centralt stillede test rent faktisk har stor indflydelse – man kan ikke bare indføre et sådant målelement og så regne med at undervisningen, eleverne og lærerne fortsætter uforandrede. Spørgsmålet er jo så bare hvilke forandringer test medfører. Rapporten er lidt vag på dette punkt, formentlig fordi forskningen viser forskellige ting derom, og derfor bruges vel den noget uforløsende sætning om at positive virkninger modsvares af negative:

En samlet vurdering viser, at fordelene ved introduktion af formelle test kan opvejes af de negative virkninger, som disse test har især for de svagere præsterende elevers vedkommende.

Elevernes testresultater stiger ved indførelse af test, men først efter nogle år. Annonceringen af, at der skal testes kan udløse følelsesreaktioner som nervøsitet og angst. Eleven forbereder sig på testen ved at lære udenad og memorere sætninger. For bedre præsterende elever stiger motivationen, mens svagere præsterende taber modet.

Der er stærk evidens for, at de testdata, som testen genererer, kan virke ind på elevens fremtidige motivation og selvværd. Højt præsterende elever styrkes i motivation og selvværd, mens det modsatte er tilfældet for svagt præsterende elever. (*Pædagogisk brug af test – udtræk af hovedresultater*, 2009)

Det tyder jo på at de nationale test med stor sandsynlighed skaber større forskel mellem højt- og lavtpræsterende elever. Det var da vist ikke det fortalene for nationale test udtalte som ønske – men det er måske et reelt politisk ønske?

Som en sidebemærkning kan det nævnes at det lader til at man fra central side er opmærksom på problemet med de svagt præsterende elever. Det afspejles i en artikel på www.evaluering.uvm.dk fra den 21. september 2009 hvor der står følgende:

De nationale test er en succes for de svage elever

“Det er positivt, at de svage elever ikke har en oplevelse af, at det går dårligt, mens de er i gang med testen. Målet er jo at finde ud af, hvad der skal arbejdes med, og hvor eleverne har brug for hjælp. Og ikke at slå dem i hovedet og sige, at de er dumme”, siger Birgitte Hansen, afdelingsleder for udskolingen på Pedersborg Skole i Sorø. Pedersborg Skole er en af 100 skoler, som var med til at afprøve de nationale test i foråret. (www.evaluering.uvm.dk, 2009)

Og så står der ellers ikke mere om hvorfor testene er en succes for de svage elever – så overskriften kan kun forstås på den måde at svage elever har en succes når de ikke bliver slået oven i hovedet og får at vide at de er dumme. Jeg vil mene at der skal lidt mere til for at kunne kalde det en succes – fx en undersøgelse der viser at lærere rent faktisk bruger testdata på den måde som det anbefales i rapporten fra Dansk Clearinghouse.

Er målene rigtige?

1) Der er 6 ting. Sæt kryds ud for hver ting!

	Ja	Nej
Højden af sengen er 30 cm	☐	☐
Længden af reolen er 110 cm	☐	☐
Bredderen af vinduet er 50 cm	☐	☐
Længden af sengen er 250 cm	☐	☐
Bredderen af sengen er 160 cm	☐	☐
Højden af stolbrættet er 40 cm	☐	☐

Figur 2. Et eksempel på en matematikopgave, 6. klasse, i de nationale test.

Fra <http://demo.evaluering.uvm.dk/>.

... skulle vi ikke så ikke også sige B?

Konklusionen er under alle omstændigheder at vi må forberede os på negative virkninger af de nationale test. Men meget afhænger af hvordan læreren bruger testdata:

Det pædagogiske tiltag, der alene handler om at rette og korrigere fejl i test medfører ikke i sig selv øget elevlæring. Der er også svag evidens for, at pædagogiske tiltag, hvor læreren ud fra testdata underviser i strategier, der letter indlæringsopgaven, giver en øget elevlæring. [...]

Der er påvist en række forhold (med svag evidens): Nemlig positive wash-back effekter – fra svagere til stærkere – med hensyn til testenens indflydelse på lærerens undervisning i intenderet retning, og betydeligere negative wash-back effekter af introduktion af formelle test. Disse negative effekter fordeler sig på tre områder: (a) indsnævret eller fordrejet curriculum, idet faglige tankegange forsimples, faktaviden og mekaniske færdigheder betones på bekostning af kreative og æstetiske perspektiver (b) undervisningstid allokeres til det/de fag, der skal testes i, på bekostning af de fag, der ikke testes i, og (c) undervisningen kan forfalde til træning til test og udenadslæren. (*Pædagogisk brug af test – udtræk af hovedresultater*, 2009)

Vi må håbe at lærerne er opmærksomme på disse negative effekter og forsøger at holde fast i de nye Fælles Mål for undervisningen, for det er jo det der er målet med undervisningen, og *ikke* de nationale test!

Rapporten efterlyser også en indsats over for lærerkompetencer:

[D]e test, der er forankret i klassens daglige liv og lærernes pædagogiske tilrettelæggelse af undervisningen, har større chance for at blive anvendt pædagogisk end test, der er centralt administrerede.

Den information, som kan fås fra test, kan bedres ved, at der sammen med testdata tilbydes respons- og/eller fejltypenalyser af elevernes besvarelser. Lærerruddannelsen bør inddrage lærerkompetencer til både at udvikle lokale test og til at fortolke faglige analyser af testdata fra centralt producerede instanser. (*Pædagogisk brug af test – udtræk af hovedresultater*, 2009)

Det ser ikke ud til at de mange millioner der bruges på at udvikle de nationale test, inkluderer en opgradering af de danske læreres kompetencer til at bruge testdata – og det kan man jo selv vælge om man vil betragte som enfoldigt eller en stor tillidsreklæring til lærerne.

Referencer

- Nordenbo, S.E. et al. (2009). *Pædagogisk brug af test – Et systematisk review*. Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag & Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning.
- Pressemøde 4. maj 2009*. (2009). Web-tv-stream lokaliseret den 15. oktober 2009 på <mms://stream.dpu.dk/public/konf09/dpu090504-01sq.wmv>.
- Pædagogisk brug af test – udtræk af hovedresultater*. (2009). Lokaliseret den 15. oktober 2009 på www.dpu.dk/site.aspx?p=13537.
- Skolestyrelsen (Styrelsen for Evaluering og Kvalitetsudvikling af Grundskolen). (2007). *Hvad lærer dit barn? Evaluering, test og elevplaner i folkeskolen*. Folder udsendt til forældre. Lokaliseret den 17. oktober 2009 på www.evaluering.uvm.dk/BinaryContentProvider?binaryId=953.
- www.evaluering.uvm.dk. (2009). "21. september 2009 – De nationale test er en succes for de svage elever". Artikel lokaliseret den 19. oktober 2009 under "Nyhedsarkiv".